

napra több gondot és anyagi erőt fordítanak; a munkást védő törvényes intézkedések mennyisége és hatása a mívelt nyugati iparállamokban napról-napra emelkedik és ez irányban nálunk is üdvös tevékenység kezdődik.» S így tovább.

Itt nem ártott volna az illető törvényeket egyenként is felsorolni. A socialista parasztot meggyőzni akaró tanító annak jó hasznát vette volna. Szintúgy nem ártott volna a parasztsocialismusra is részletesebben kitérni; holott nálunk, faluhelytt, a bajnak ép ez a faja harapódzott el leginkább.

De mindezek csekély hiányok; ép úgy nem kívánhat ily dióhéjba szorított munkától eredetiséget sem senki; a szerző derék munkát végzett azzal is, ha forrásmunkáit gondosan áttanulmányozta s tárgyát úgy tudta csoportosítani, hogy arról olvasója tiszta fogalmat szerezzen. Schön József többet tett ennél: vonzóvá, érdekessé tudta tenni; ezt az elvont, nehéz tárgyat közelebb hozta lelkünkhez; a magyar tanító, ki könyvét elolvassa, bizonyynyal fog foglalkozni e nehéz kérdéssel. Ezzel tett az ügynök megbecsülhetetlen szolgálatot s ezért szolgált rá mindnyájunk elismerésére.

Befejezésül idézzük szerzőnk néhány sorát, mely felfogását leg-hivebben fejezi ki:

«Ki tagadná, hogy sociális bajok vannak? Vannak nálunk, vannak mindenütt és voltak is minden időben. A sociális bajok enyhítése mindnyájunknak emberi és hazafiúi kötelessége. A népnek általános jóllété azonban nagy probléma, melyet megfejtenie még senkinek sem sikerült. Keressük az utakat, módokat és eszközöket, de ne higyjünk annak, a ki fennen hirdeti, hogy ő már megtalálta az egyedül üdvözítő eszközt. Az ilyen magát is megcsalja, másokat meg bizonyosan megcsal.» «Azon igyekezzünk — úgy végzi — hogy emberszeretet lakozzék köztünk és tetteikben nyilvánuljon, hogy *senki se érezze magát a társadalomban elhagyottnak.*» Mi azt hisszük, ez az az ír., mely a társadalom betegségét meg fogja gyógyítani. G. S.

Ó-kori Lexikon. A vallás- és közoktatásügyi miniszter és a M. T. Akadémia támogatásával szerkeszti Pecz Vilmos dr. Budapest, 1900, Franklin-Társulat. Első füzet: Abacus—Ager publicus. Ára 1 kor.

Jelentékeny irodalmi és tanügyi esemény gyanánt üdvözljük az Ó-kori Lexikon első füzetének megjelenését. Megint csökken egygyel azon hézagok száma, a melyeknek hatása határozottan érezhető volt a tanítás eredményében. A gymnasiumi tanítás törzse, tehát művelt osztályunk műveltségének alapvetője a classikus nyelvek és irodalmak. Azt

a nagy alaki képző erőt, mely ezen tanulmányokban van, csak úgy lehet intensive értékesíteni, hogy ha a tanulmányok tartalmi része kellően meg tudja ragadni a tanuló érdeklődését; másfelől ez a tartalmi rész magában véve is lényeges alkotó részét teszi az általános műveltségnek. A lecke közben vagy a magyarázatos kiadások jegyzeteiben kapott töredékes részletek nagyon kevés tanuló lelkében tevődhetnek össze egy annyira élénk képpé, a mely az erősebb érdeklődést fölébreszthesse. És a melyekben fölébredt is az érdeklődés, nem volt módjában, hogy azt kielégíthesse, hacsak német tájékoztató művekhez nem folyamodott, a mit pedig kevesen tehettek meg. Közműveltségünk alapvető tanulmánya iránt a tárgyi érdeklődés erősítését s ezzel a maradandó hatás elősegítését várjuk és reméljük irodalmunk ez új termékétől, mely czélul tűzte magá elé: «hogy a tanárok és tanárjelöltek, továbbá a középiskolák felső osztályainak tanulói és végül a művelt nagy közönség azon része számára, mely az irodalom nemesebb alkotásai iránt érdeklődik, az ó-korra vonatkozó összes ismereteknek a tudomány legújabb vívmányai alapján úgy szövegileg, mint ábrák tekintetében lehetőleg kikerekített kézi könyvét nyujtsa és az ó-kor egész szellemi életének: *irodalmának, történetének, philosophiájának, művészetének, állami, jogi, hadi, vallási és magánrégiségeinek ismeretét közvetítse*».

A Budapesti Philologiai Társaság már megalakulása — tehát egy negyedszázad óta érleli ezen mű tervét. A ki tudja, hogy milyenek voltak irodalmi viszonyaink még a közelmúltban is, az nem fog csudálkozni, hogy a kivitel olyan későre követte a tervelést. A közbeeső idő azonban magára a műre nézve sem veszett kárba. Ez alatt, részben épen a Phil. Társaság hatása alatt és annak körében a classikus kor ismerőinek egy olyan gárdája alakult ki, mely szellemi tekintetben teljes biztosítékot nyujt, hogy ama fent körülírt czélnek a munka meg fog felelni. Öt évvel ezelőtt a közoktatásügyi kormány is magáévá tette az eszmét, míg a Magyar Tudományos Akadémia késznek nyilatkozott a vállalatot a magarészeről is anyagilag támogatni. — Ezzel a mű a megvalósulás stadiumáig jutott s a kormány a Phil. Társ. ajánlatára *Pecz Vilmos dr.* egyetemi tanárt bízta meg a szerkesztéssel, a ki megnyerte munkatársakul a classica philologia legkiválóbb hazai művelőit, a kik specialis tanulmányaik szerint osztották föl a munkát maguk között:

A könyv jelentőségét emeli s e tekintetben külföldi művek által pótolhatatlanná teszi az, hogy világirodalmi színvonala mellett rámutat mindenütt az antik világnak a magyar szellemre kifejtett hatására, irodalmi útmutatásaiban a kiváló külföldi irodalmi alkotások mellett föl sorolja a régibb és újabb magyar szakirodalom termékeit is, és a régiségek között az eddig földerített hungaricumokat összegyűjtve ismerteti. Mindezek így összegyűjtve és rendezve e könyvben lesznek először.

Illustrációk tekintetében sokkal gazdagabb lesz, mint a hasonló külföldi művek. Mindaz, a mi képes magyarázatra szorul, az antik emlékek hiteles és művészi szempontból is kifogástalan reproductiójában lesz feltüntetve.

Az Ó-kori Lexikon körülbelül 30—35 négyíves, gazdagon illusztrált füzetben fog megjelenni. Egy-egy füzet (nagy 8°, két hasábos), ára 1 korona. A füzetek havonként jönnek, a nyári vakáció kivételével. Az 1-ső füzet Abacus — Ager publicus közötti czímszokat tartalmazza; a Franklin-Társulat megszokott szép kiállításában jelent meg.

A Philologiai Társaság e művel hatalmas lépést tesz a classikus ismereteknek minél szélesebb körökben való elterjesztéséhez. Kívánatos volna, hogy a Pædagogiai Társaság egy hasonló művel hasonló szolgálatot tegyen a pædagogiai ismereteknek. Addig is irigyeljük a philológusokat és örvendünk a magyar irodalom ezen gazdagodásán. A nagy jelentőségű vállalatnak behatóbb tárgyalását és birálatát későbbre halasztjuk; mikor majd legalább 4—5 füzet alapján teljesen indokolt ítéletet mondhatunk Pecz Vilmosnak és társainak fáradozásáról.

SCHMIDT JÓZSEF.

Görög prózai szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon irataiból. A gymnasium felsőbb osztályai számára szerkesztette, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta *Geréb József*, Budapest. Eggenberger.

Középiskolai görög nyelvi tanításunknak kétséges jövője mellett is erősen az ion-epikus irány felé hajló korszakában az eredetiség érdemből is kijut *Geréb* legújabb könyvének.

Herodotos jeles fordítója prózai szemelvényeket dolgozott fel a gymnasiumi görög nyelvtanítás céljaira.

Hogy szerzőnk is fontosságát tulajdonít a görög nyelvi tanításban a görög prózának, mutatja könyvének előszava, hol kimondja, hogy «gymnasiumi görög nyelvtanításunk szűkre szabott ideje miatt Homeros mellett aránylag kevés figyelmet fordíthatunk a prózai műrecek tárgyalására».

A tantervben kijelölt görög prózáírókra terjeszkedvén ki, *Geréb* szemelvényeket nyújt Herodotos, Xenophon és Platon műveiből.

A történeti érzék fejlesztését akarja elősegíteni szerzőnk azon eljárásával, hogy könyvében Herodotost Xenophon előtt mutatja be, hogy a tanulók «külsőleg is lássák, hogy az ion próza hamarabb fejlődött ki, mint az attikai».

A szemelvényeket terjedelmes bevezetés előzi meg.

E bevezetésnek különösen azon része, hol a szerző a logographu-